

Brott och trygghet

Statistik över brottslighet och trygghet
i Göteborg

Brottsstatistik, sjukvårdsdata och lokala resultat från
Nationella trygghetsundersökningen.

Rapport 3 i serien Brott och trygghet.

Förord

Den här rapporten innehåller brott- och trygghetsstatistik, med särskilt fokus på Göteborg. I rapporten behandlas både nuläget och utvecklingen de senaste fem till tio åren. Det är en uppföljande rapport till Brott och trygghet i Göteborg - de senaste tio årens utveckling i Göteborg (2014) och till Brott och trygghet - ungdomsbrottslighet i Göteborg (2016). I denna tredje rapport i serien är syftet att ge en bild av situationen gällande brott och trygghet i Göteborg, genom att presentera olika typer av data.

I rapporten behandlas både nuläget och utvecklingen över de senaste fem till tio åren. Brott - eller egentligen lagbrott - är en samlingsbeteckning för handlingar av väldigt varierande slag. De kan vara synliga eller dolda likväl som lindriga eller grova och riktade mot antingen person eller mot egendom. Brott kan även upptäckas av en drabbad gärningsperson och därefter behandlas av rättsväsendet men de kan även förbli dolda. Det är en av flera anledningar till att en del brott förblir oanmälda.

Människors anmälningsbenägenhet kan även skifta beroende på hur allvarligt brott det handlar om, en eventuell relation mellan förövare och offer, rädsla för eventuella konsekvenser, misstro mot polisen och/eller mot rättsväsendet, försäkringsregler med mera. Alla dessa anledningar bidrar till att det är viktigt att beakta flera olika källor när man undersöker brottslighetens utveckling. Mer om detta i avsnittet om de olika källor som använts i arbetet.

Förhoppningsvis kan rapporten bidra till en fördjupad bild och ökad förståelse för utvecklingen inom området brott och trygghet i Göteborg.

Rickard Silva
Social resursförvaltning
Göteborgs Stad

Innehåll

Inledning	6
Flera källor för mer rättvis bild	6
Viktigt att tänka på när du studerar statistiken	7
Antalet anmälda brott	8
Utsatthet för brott	10
Brottskategorier i Göteborg	11
Var i staden sker brotten?	16
Dödligt våld	21
Fokus på skjutvapen	24
Statistik från Nationella trygghetsundersökningen	26
Nationella trygghetsundersökningen samt anmälda brott	33
Sjukvårdsdata	35
Avslutande diskussion	37
Otryggheten ökar men inte de anmälda brotten	37
Flera tänkbara orsaker	37

Inledning

Flera källor för mer rättvis bild

Rapporten baseras till stor del på Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik över antalet anmälda brott.

Den inkluderar också siffror från Nationella trygghetsundersökningen (NTU), för att fånga de aspekter som bland annat kriminalstatistiken inte kan göra. Nationella trygghetsundersökningen genomförs varje år. Ett urval av befolkningen får svara på frågor om utsatthet för brott, trygghet, förtroende för rättsväsendet samt brottsoffers kontakter med rättsväsendet. Undersökningen gör det möjligt att studera brottsutvecklingen utan att vara beroende av att brotten faktiskt anmälts till polisen och den ger samtidigt en bild av människors upplevelse av otrygghet. Nationella trygghetsundersökningen genomförs sedan år 2006 genom telefonintervjuer och enkäter.

Majoriteten av den kriminalstatistik och de siffror som används i rapporten avser perioden 2012-2016. På så vis är det möjligt att se eventuella skillnader mellan antalet faktiskt anmälda brott och den utsatthet och otrygghet människor ger uttryck för via Nationella trygghetsundersökningen.

Det bör betonas att det är olika referensperioder i Nationella trygghetsundersökningen beroende på vilken fråga som ställs. Referensperioden för utsatthet baseras på föregående år (det vill säga Nationella trygghetsundersökningen 2016 avser utsatthet 2015).

När statistik från Nationella trygghetsundersökningen presenteras kommer även jämförelser att göras med Göteborgs kranskommuner (Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna) samt med landets stora polisregioner.

Siffrorna från kranskommunerna kommer från den specialbeställning som Göteborgs Stad gjort för att få mer detaljerad statistik från Nationella trygghetsundersökningen. Varje år får 20 000 personer möjlighet att besvara Nationella trygghetsundersökningen och bortfallet brukar vara cirka 40 procent. Eftersom det är få som besvarar undersökningen är det inte möjligt att få siffror på stadsdelnivå i Göteborg.

När det gäller våldsbrott används data från sjukvården, som ger information om personer som vårdats för mer eller mindre allvarliga skador som uppstått till följd av övergrepp av annan person. När det handlar om det dödliga våldet redovisas siffror från dödsorsaksregistret.

Sammanfattningsvis är det Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik, Nationella trygghetsundersökningen och uppgifter från Socialstyrelsens dödsorsaksregister och patientregister som används som källor i rapporten.

Insamling av de sistnämnda uppgifterna har skett i samarbete med Sven-Åke Lindgren, professor vid Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs Universitet. Han har försett Göteborgs Stad med statistik gällande sjukvårdsdata. Den avser data om dödligt våld och grovt våld som krävt sjukhusvård i Västra Götaland och Göteborg, fram till år 2015.

Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik är hämtad från myndighetens webbsida, medan siffrorna från Nationella trygghetsundersökningen har kommit via den beställning som Göteborgs Stad har gjort hos Brottsförebyggande rådet för att få lokala siffror för Göteborg och kranskommunerna.

Viktigt att tänka på när du studerar statistiken

I rapporten kommer statistik att presenteras med efterföljande kommentarer. Antalet anmälda brott avser brott per 100 000 invånare. Det är ett internationellt vedertaget sätt att räkna och redovisa antalet brott. Den klara fördelen med att redovisa antalet brott i relation till befolkningstalet är att det går att se utvecklingen av antalet brott, oavsett om befolkningen minskar eller ökar.

Den rena kriminalstatistiken ger samtidigt inte en exakt bild av hur verkligheten ser ut. Utgångspunkten är anmälningar, men eftersom alla brott inte anmäls är mängden faktiska brott större än mängden anmälda.

När det gäller olika typer av egendomsbrott anmäls de flesta till polisen, vilket bland annat beror på att en polisanmälan krävs för ersättning från försäkringsbolagen.

Brottets allvarlighetsgrad har stor betydelse för om en anmälan görs eller inte. Allvarliga hot, våld som ger fysiska skador eller brott där vapen förekommer anmäls i högre utsträckning än mindre allvarliga händelser.

Vid brott med en tydligt brottsutsatt person spelar även interaktionen och den sociala relationen mellan offer och gärningsperson stor roll för anmälningsbenägenheten.

Generellt anmäls våld och hot mellan obekanta oftare än brott där de inblandade känner varandra eller är familjemedlemmar. Det innebär att våldsbrott inom familjen blir underrepresenterade i brottsstatistiken, medan våld som utspelar sig på gatan antas vara bättre representerat i statistiken.

Individens uppfattning av en vålds- eller hotsituation som brottslig har även betydelse för om händelsen polisanmäls eller inte. Våld som sker som en del av ett yrkesutövande uppfattas generellt sett inte som brott i samma utsträckning som våld som utövas i andra sammanhang. Sammantaget bidrar detta troligtvis till att brottsstatistiken beskriver utvecklingen av det grövre våldet mellan obekanta ganska väl, medan statistiken är desto mer osäker på utvecklingen av familjevåld och lindrigare våld och hot.

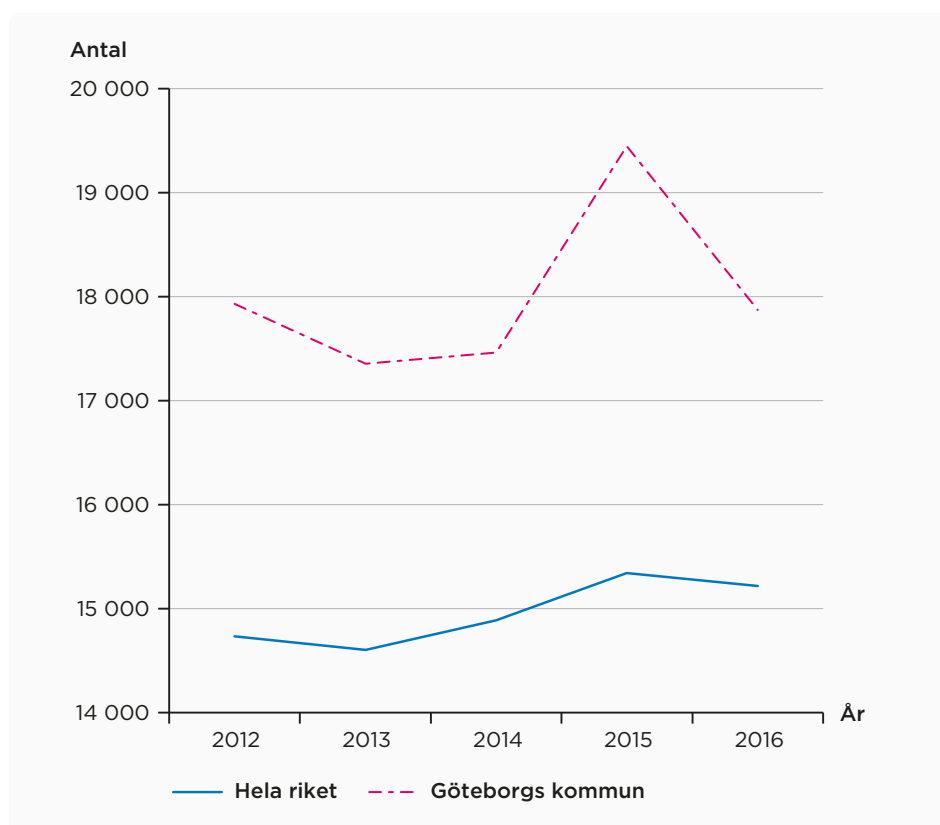
Kriminalstatistiken och redovisningen av olika brott påverkas också av olika lagändringar (vissa brottstyper försvinner och nya tillkommer) samt av tekniska förändringar som berör bland annat kodning av brott och rutiner för redovisning.

Antalet anmälda brott

Att studera antalet anmälda brott är ett vanligt sätt för att följa brottslighetens utveckling över tid. Som tidigare nämnts finns det flera faktorer som påverkar människors anmälningsbenägenhet och det bör tas med i beräkningen vid granskning av anmälningsstatistik.

Totala antalet anmälda brott

Totalt antal anmälda brott per 100 000 invånare, 2012–2016.

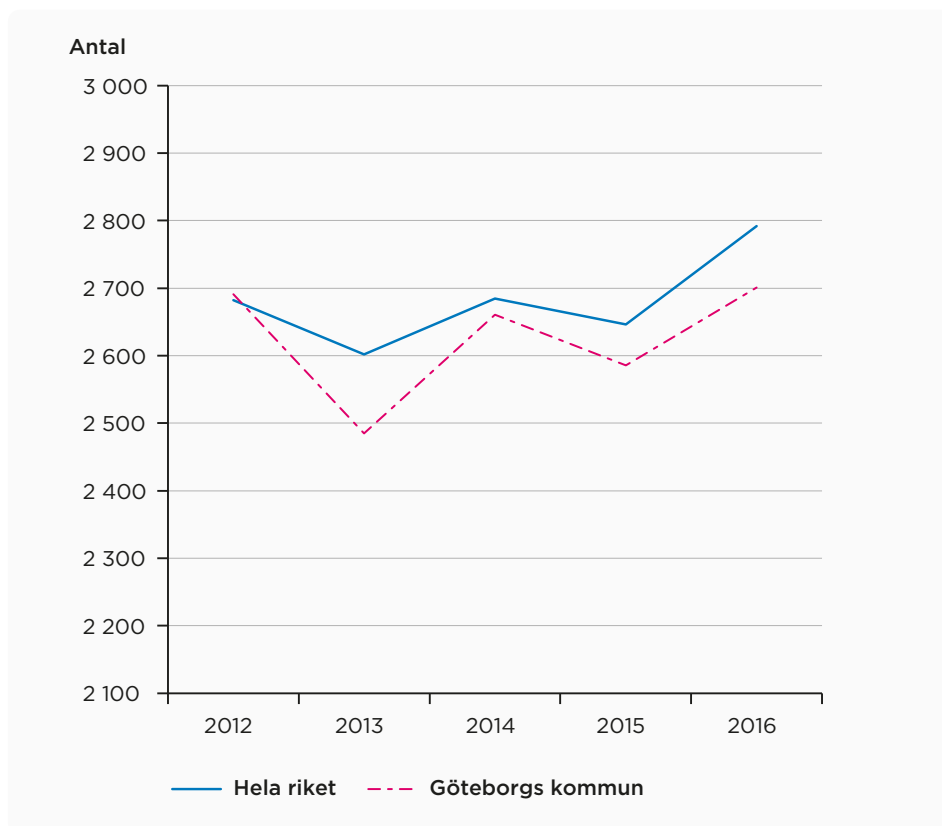

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Göteborgs kommun är överrepresenterad i förhållande till hela riket. Det är inte ovanligt utan ett återkommande mönster för storstadsregioner i landet. Det mest anmärkningsvärda är ökningen i Göteborg mellan år 2014–2015. Mönstret för staden stämmer överens med övriga landet, om än med större upp- och nedgångar mellan åren.

Antalet anmälda brott mot person

Totalt antal anmälda brott mot person per 100 000 invånare, 2012–2016.

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

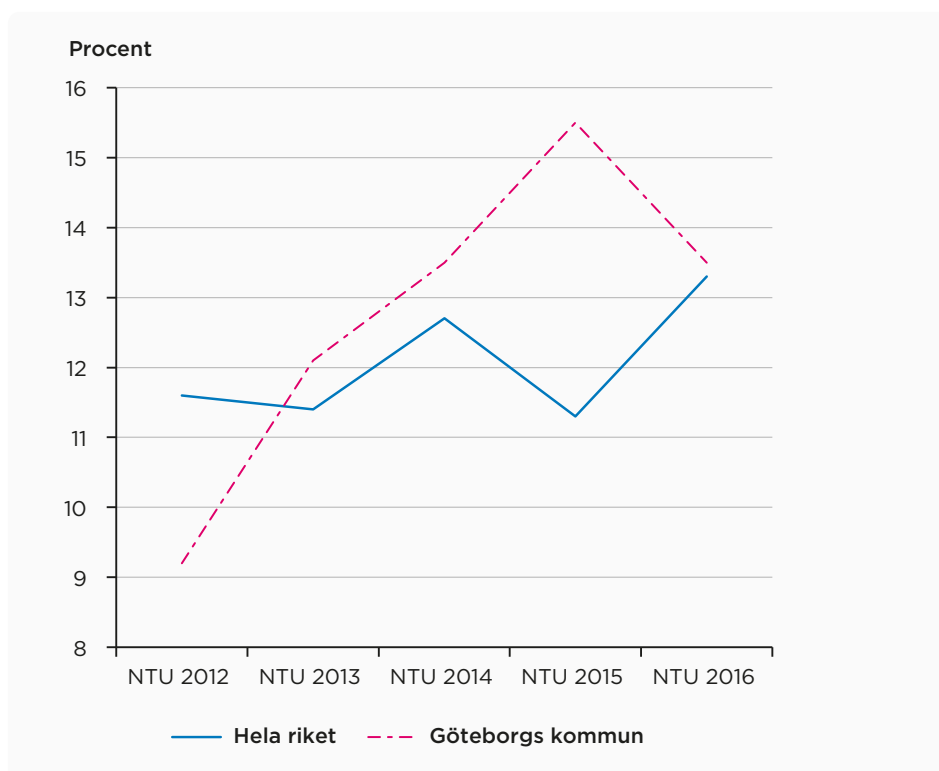
Statistiken över antalet anmälda brott mot person indikerar, i förhållande till samtliga anmälda brott, en mycket intressant trend i Göteborg. Mellan år 2014 och 2015 skedde en ökning av antalet anmälda brott per 100 000 invånare (se tidigare graf). Däremot skedde en minskning av antalet anmälda brott mot person per 100 000 invånare. Det tyder på att den övergripande ökningen berodde på ett ökat antal anmälda brott mot övriga brott inom brottsbalken och inte brott mot person.

Utsatthet för brott

Resultaten av Nationella trygghetsundersökningen år 2016 kommer presenteras mer ingående längre fram i rapporten. För att kunna jämföra undersökningens fråga om utsatthet för brott med de polisanmälda brotten ovan, presenteras dock resultatet för denna fråga nedan. Som nämndes inledningsvis i rapporten är det olika referensperioder i Nationella trygghetsundersökningen beroende på vilken fråga som ställs.¹

Utsatthet för brott mot enskild person enligt NTU 2012–2016 andel i procent.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Den självrapporterade utsattheten för brott har i Göteborg successivt ökat de senaste åren även om en nedgång syns mellan Nationella trygghetsundersökningen år 2015 och år 2016. Efter att ha förvärrats i förhållande till det övriga landet ligger nu siffrorna i Göteborg på samma nivå som landet i stort.

Sammanfattning av anmälda brott och utsatthet för brott

I detta avsnitt har en bild av situationen i Göteborg presenterats med avseende på hur många brott som anmälts samt hur pass frekvent människor själva uppger att de har utsatts för brott.

Jämförelsen mellan anmälda brott och rapporterad utsatthet är av intresse eftersom det kan förekomma skillnader mellan de olika statistiska måtten. För att ett brott ska registreras i statistiken över anmälda brott krävs att den utsatte aktivt valt att göra en polisanmälan. Självrapporteringar har förmågan att fånga upp eventuella brott där den brottsutsatte av okänd anledning valt att avstå från polisanmälan. Statistiken ovan visar att den självrapporterade utsattheten inte stämmer överens med antalet anmälda brott i Göteborg. Det har alltså skett en ökning av den självrapporterade utsattheten men inte av antalet anmälda brott. Det bör poängteras att det brukar vara en diskrepans mellan måtten men den får bedömas vara särskilt tydlig nu.

¹ Referensperioden för utsatthet är föregående år (det vill säga NTU 2016 avser utsatthet 2015).

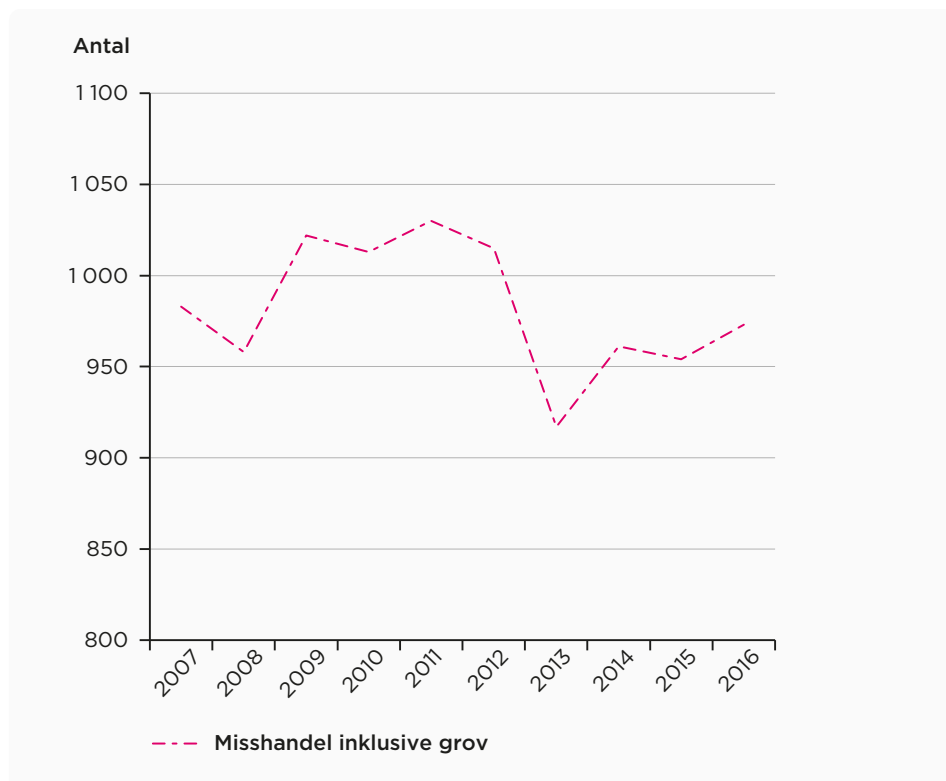
Brottskategorier i Göteborg

Den här delen av rapporten fokuserar på ett antal specifika brottskategorier och deras förekomst i Göteborg under de senaste tio åren. Kategorierna har valts ut utifrån en bedömning att de tillhör en vanlig brottstyp, att det har skett en tydlig förändring eller att de har uppmärksammats mycket medialt under det senaste året.

Misshandel

Misshandel och grov misshandel utgör majoriteten av de våldsbrott som polisanmäls i Sverige. Det finns ett stort mörkertal eftersom inte alla misshandelsbrott anmäls till polisen. Det är vanligare att grova brott anmäls än lindriga och detsamma gäller brott mellan obekanta snarare än mellan bekanta. Trenden är densamma gällande brott som sker på allmän plats i förhållande till de som sker på privata platser.

Anmälda misshandelsbrott per 100 000 invånare i Göteborgs kommun 2007-2016.

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

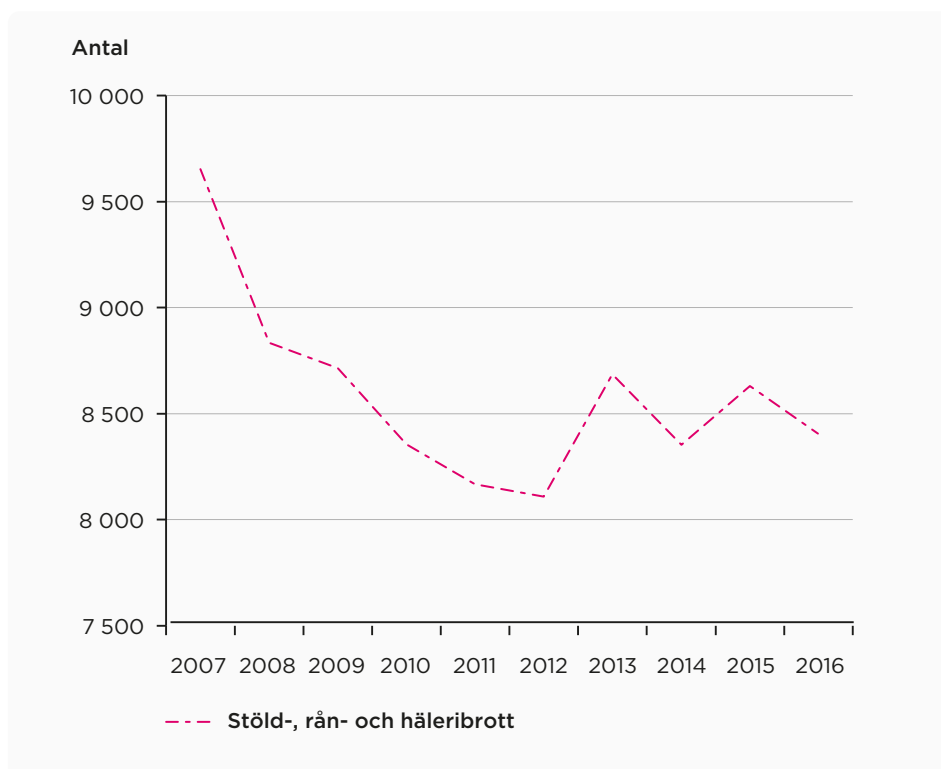
Sett över en tioårsperiod är antalet anmälda misshandelsbrott ungefär oförändrat. En tydlig nedgång märktes 2012-2013 för att därefter åter öka om än inte i samma utsträckning som innan. I Nationella trygghetsundersökningen år 2016 framgår att anmälningsbenägenheten nationellt sett är som högst gällande allvarlig misshandel: 61 procent. Det kan jämföras med samtliga brott mot person där ungefär en fjärdedel, 26 procent, uppges vara anmälda till polisen.²

² Siffrorna gäller för de cirka 12 000 personer som i Sverige besvarade Nationella trygghetsundersökningen år 2016. I Nationella trygghetsundersökningen ställs frågan om den brottsutsatte har anmält händelsen till polisen. De flesta brotten mot enskild person uppges inte ha anmälts till polisen, och för vissa brottstyper är det så kallade mörkertalet mycket stort.

Stöld-, rån- och häleribrott

I denna kategori ingår samtliga stöldbrott, rån inklusive grovt rån och övriga häleribrott. Det bör nämnas att rånbroten även finns representerade i brottskategorin våldsbrott.

Anmälda stöld-, rån- och häleribrott per 100 000 invånare i Göteborgs kommun 2007-2016.

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Över en tioårsperiod har brottstypen minskat i Göteborg. Under år 2016 anmäldes drygt tusen brott färre per 100 000 invånare jämfört med 2007. Detta trots en ökning med cirka 500 brott sedan år 2012. I Nationella trygghetsundersökningen år 2016 framgår från de svarande att anmälningsbenägenheten nationellt sett ligger på 44 procent för personrånen. När det annars gäller olika typer av egendomsbrott anmäls de flesta till polisen. Det beror bland annat på att en polisanmälan krävs för ersättning från försäkringsbolagen.

Alkohol- och narkotikabrott

Alkohol- och narkotikabrott är samlingsnamnet på brott mot alkohollagen och mot lagen av försäljning av teknisk sprit, rattfylleri och dopningsbrott. Rattfylleribrotten redovisas även under trafikbrotten. Övriga brott som ingår är brott mot narkotikastrafflagen och lagen om straff för smuggling, rattfylleri under påverkan av narkotika samt brott mot lagen om kontroll av narkotika.

Anmälda alkohol- och narkotikabrott per 100 000 invånare i Göteborgs kommun 2007–2016.

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Över tid har de anmälda brotten minskat. I beräkningen måste dock tas med att alkohol- och narkotikabrott är exempel på brott som oftast anmäls och registreras som följd av polisens och andra aktörers insatser. Brottsstypen brukar även kallas spaningsbrott. Anmälningsstatistik anses vara ett bekymmersamt mått på den faktiska brottslighetens storlek för brottstypen, eftersom de brott som kommer till rättsväsendets kännedom påverkas av spaningsinsatser från polis eller andra tillsynsmyndigheter. Mörkertalet antas därför generellt sett vara högre för denna brottskategori.³

³ Detsamma gäller bland annat trafikbrott, ekonomisk brottslighet och miljöbrott.

Sexualbrott

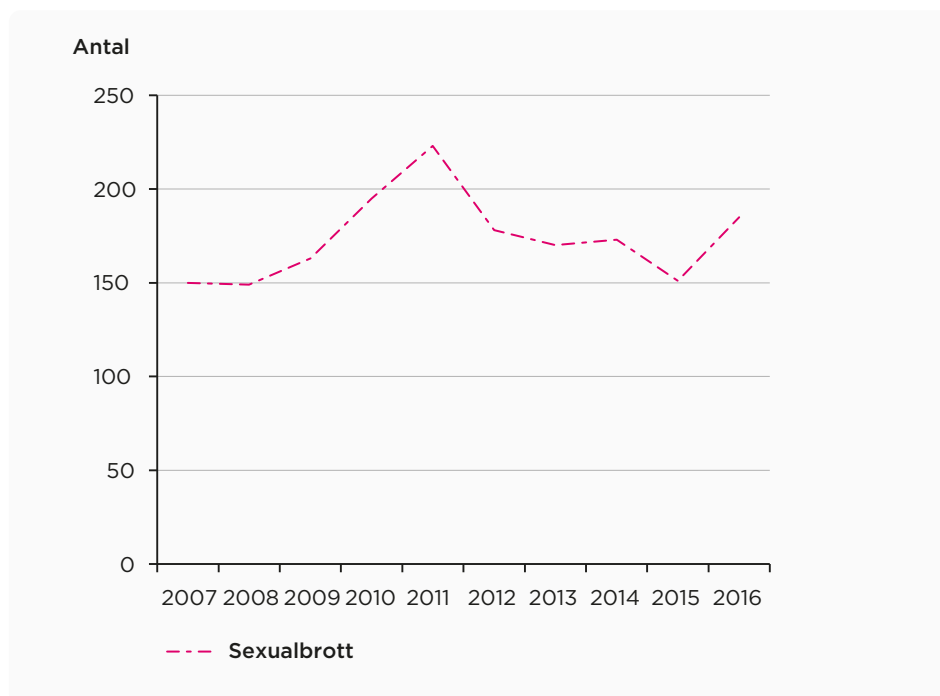
Sexualbrott är ett samlingsbegrepp för brotten våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande, sexuellt ofredande, köp av sexuell tjänst, koppleri med flera (www.polisen.se).

Statistiken ser olika ut beroende på vilken källa som studeras. Den självrapporterade utsattheten för sexualbrott låg nationellt sett på en relativt stabil nivå fram till år 2014 då en ökning började synas. De polisanmälda sexualbrotten visar samtidigt en motsatt trend där en lång period av en stegrande kurva kontinuerligt har mattats av under de senaste åren.

Noterbart är att den självrapporterade utsattheten för brott generellt betraktas som en säkrare källa för att studera utvecklingen över tid.

I anslutning till statistiken kring sexualbrott bör understrykas att sexualbrottslagstiftningen (6 kap. BrB) har omarbetats i flera omgångar med den senaste ändringen år 2013. Den statliga sexualbrottsutredningen lade hösten år 2016 fram nya förslag, där det bland annat föreslås att begreppet våldtäkt ersätts med begreppet sexuellt övergrepp.

Anmälda sexualbrott per 100 000 invånare i Göteborgs kommun 2007–2016.

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Av statistiken syns hur de anmälda sexualbrotten har ökat i Göteborg. Det gäller alltså kategorin av de brott som alla ingår i sexualbrottslagstiftningen (6 kap. BrB).⁴ Det bör samtidigt betonas att det går att urskilja skillnader bland de olika brott som ingår i sexualbrottslagstiftningen. När det gäller specifikt sexuellt ofredande i Göteborg ökade de anmälda brotten med cirka 30 procent (från 330 till 473 brott) mellan år 2015 och 2016. De anmälda våldtäkterna ökade med drygt 20 procent (från 301 till 377 brott). Nationellt sett ökade de anmälda brotten om sexuellt ofredande med 21 procent mellan 2015–2016 (totalt 10 600 brott) och de anmälda våldtäkterna ökade med 13 procent (6 720 brott).

Samtidigt minskade de anmälda brotten om sexuellt tvång, utnyttjande med mera med tio procent (1 290 brott) mellan åren 2015 och 2016.

⁴ Här återfinns bland annat våldtäkt, sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn och sexuellt ofredande.

Var i staden sker brotten?

För att få en djupare förståelse för hur brottsligheten ter sig är det värt att titta närmare på var i Göteborg brotten sker. I detta avsnitt fokuseras på hur många brott som sker i respektive stadsdel. Inledningsvis presenteras samtliga anmälda brott och därefter följer misshandelsbrott, stöld-, rån- och häleribrott, alkohol- och narkotikabrott samt sexualbrott.

Anmälda brott

Anmälda brott per 100 000 invånare i Göteborgs stadsdelar 2012–2016.

Totalt antal brott per 100 000 invånare	2012	2013	2014	2015	2016
Angered	12 704	11 954	12 311	12 945	12 406
Askim-Frölunda-Högsbo	12 589	12 922	12 770	13 273	12 704
Centrum	46 900	41 439	42 175	49 407	43 031
Lundby	17 678	16 561	16 971	19 649	17 068
Majorna-Linne	19 724	17 424	19 149	25 092	20 011
Norra Hisingen	12 380	11 510	11 325	12 245	13 817
Västra Göteborg	8 007	8 243	8 745	8 025	8 056
Västra Hisingen	10 015	9 435	9 451	9 842	9 709
Örgryte-Härlanda	9 513	9 955	10 544	12 203	11 592
Östra Göteborg	14 762	13 874	14 153	15 653	15 816

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Tabellen visar att stadsdelen Centrum står för överlägset flest antal anmälda brott per 100 000 invånare av alla stadsdelar i Göteborg. Det beror knappast på att det lever fler brottslingar i Centrum än i andra delar av staden, utan det handlar snarare om den sociala aktivitetsnivån, sociala rörelsemönster och en koncentration av brottstillfällen. I detta fall gäller det koncentration till område (den fysiska platsen).

Som framgår är stadsdelen Majorna-Linné den stadsdel som ligger näst högst upp i statistiken under samtliga år och även där behöver den sociala aktivitetsnivån tas med i beräkningen.

I de övriga stadsdelarna ligger nivåerna relativt jämnt över tid, även om det på vissa håll skett förändringar. En sådan är utvecklingen i Örgryte-Härlanda där de anmälda brotten ökat under de senaste åren. Detsamma gäller Lundby där de anmälda brotten minskade mellan åren 2015 och 2016.

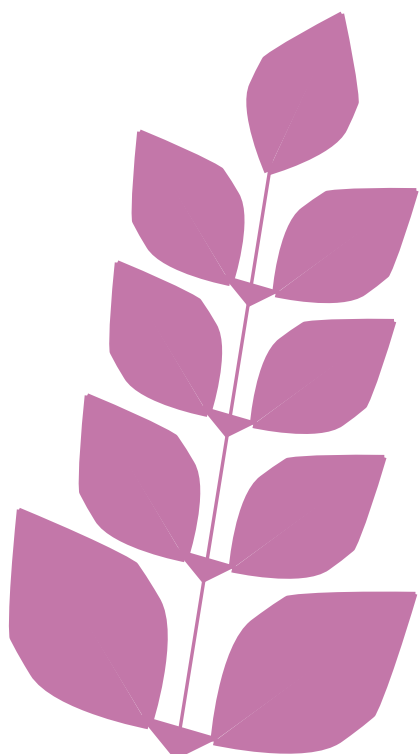
Misshandel

Anmälda misshandelsbrott per 100 000 invånare i Göteborgs stadsdelar 2012–2016.

Misshandel inklusive grov per 100 000 invånare	2012	2013	2014	2015	2016
Angered	1 336	1 185	1 168	1 237	1 301
Askim-Frölunda-Högsbo	752	610	659	608	714
Centrum	2 497	2 285	2 266	2 297	2 033
Lundby	799	847	908	1 018	924
Majorna-Linne	749	675	755	736	723
Norra Hisingen	754	649	665	634	840
Västra Göteborg	469	454	459	408	468
Västra Hisingen	707	619	673	668	600
Örgryte-Härlanda	509	477	497	550	590
Östra Göteborg	1 341	1 158	1 347	1 130	1 421

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Även vid misshandelsbrott står stadsdelen Centrum för flest antal anmälda brott per 100 000 invånare. Till skillnad från de totala antalen brott är det inte Majorna-Linné utan Angered som står för näst flest sådana brott, enligt kriminalstatistiken. I de övriga stadsdelarna ligger nivåerna relativt jämnt över tid under åren 2012–2016.

Stöld-, rån- och häleribrott

Anmälda stöld-, rån- och häleribrott per 100 000 invånare i Göteborgs stadsdelar 2012–2016.

Stöld-, rån- och häleribrott per 100 000 invånare	2012	2013	2014	2015	2016
Angered	4 284	4 423	4 448	4 262	3 890
Askim-Frölunda-Högsbo	6 200	7 005	7 047	6 561	6 371
Centrum	26 864	25 596	24 782	27 573	26 197
Lundby	8 316	8 669	8 325	8 581	7 569
Majorna-Linne	7 696	8 654	8 958	9 600	10 337
Norra Hisingen	5 512	5 833	5 552	5 487	5 696
Västra Göteborg	3 533	4 204	4 642	3 666	3 767
Västra Hisingen	3 698	4 161	3 876	3 657	3 569
Örgryte-Härlanda	4 396	5 213	5 342	5 633	5 790
Östra Göteborg	5 272	5 428	5 334	6 026	6 181

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Trenden håller även här i sig med avseende stadsdelen Centrum som ligger högst gällande antal anmälda stöld-, rån- och häleribrott per 100 000 invånare. Noterbart är att Majorna-Linné under den senaste femårsperioden har legat högre än Lundby. I de övriga stadsdelarna ligger nivåerna relativt jämnt över tid bortsett från Örgryte-Härlanda och Östra Göteborg där det skett ökning.

Alkohol- och narkotikabrott

Anmälda alkohol- och narkotikabrott per 100 000 invånare i Göteborgs stadsdelar.

Alkohol- och narkotikabrott per 100 000 invånare	2012	2013	2014	2015	2016
Angered	1 191	719	1 184	1 011	877
Askim-Frölunda-Högsbo	754	552	504	646	731
Centrum	2 676	1 779	2 237	2 468	2 767
Lundby	1 528	1 244	1 428	1 264	1 355
Majorna-Linne	1 539	823	936	786	868
Norra Hisingen	1 010	728	764	636	878
Västra Göteborg	454	304	417	332	599
Västra Hisingen	990	554	813	614	738
Örgryte-Härlanda	625	468	580	562	647
Östra Göteborg	1 169	1 108	1 287	1 059	1 262

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Stadsdelen Centrum följt av Lundby tillhör de med flest anmälda alkohol- och narkotikabrott. Noterbar är den minskning som skett i Majorna-Linné. Eftersom den skedde mellan åren 2012 och 2013 är det tänkbart att den beror på att brottstypen är ett så kallat spaningsbrott. Brottstypen anmäls och registreras som följd av polisens och andra aktörers insatser. Således beror resultaten på vilka resurser som finns till förfogande. Anmälningsstatistik anses därför vara ett något bekymmersamt mått eftersom mörkertalet generellt antas vara högre för denna brottskategori. Statistiken ger ändå en bild av hur situationen ser ut avseende de anmälda brotten.

Sexualbrott

Anmälda sexualbrott per 100 000 invånare i Göteborgs stadsdelar 2012–2016.

Sexualbrott per 100 000 invånare	2012	2013	2014	2015	2016
Angered	141	117	133	169	197
Askim-Frölunda-Högsbo	140	95	132	100	127
Centrum	446	451	466	304	354
Lundby	90	127	151	162	176
Majorna-Linne	142	102	142	132	163
Norra Hisingen	163	89	84	81	117
Västra Göteborg	100	111	67	42	104
Västra Hisingen	97	98	112	93	92
Örgryte-Härlanda	130	137	126	115	173
Östra Göteborg	163	193	158	130	166

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Bland sexualbrotten återfinns Centrum högst upp följt av flera stadsdelar som ligger på förhållandevis jämna nivåer. Det är värt att notera den ökning som skett i Lundby under de senaste fem åren där antalet anmälda sexualbrott per 100 000 invånare nästan har fördubblats. Likaså noteras det senaste årets ökning i Västra Göteborg samt Norra Hisingen. Det bör samtidigt tilläggas att Norra Hisingen över tid har en nedåtgående kurva.

Dödligt våld

Vid studier och analyser av brottsutvecklingen är det dödliga våldet en central brottstyp att beakta. Utvecklingen för det allra grävsta våldet fungerar även som en indikation på utvecklingen av det mindre allvarliga våldet i samhället (Brottsförebyggande rådet 2017:5). En annan klar anledning är att det finns mycket tillförlitliga uppgifter för dödligt våld, vilket gör det lättare att studera utvecklingen för brottstypen.

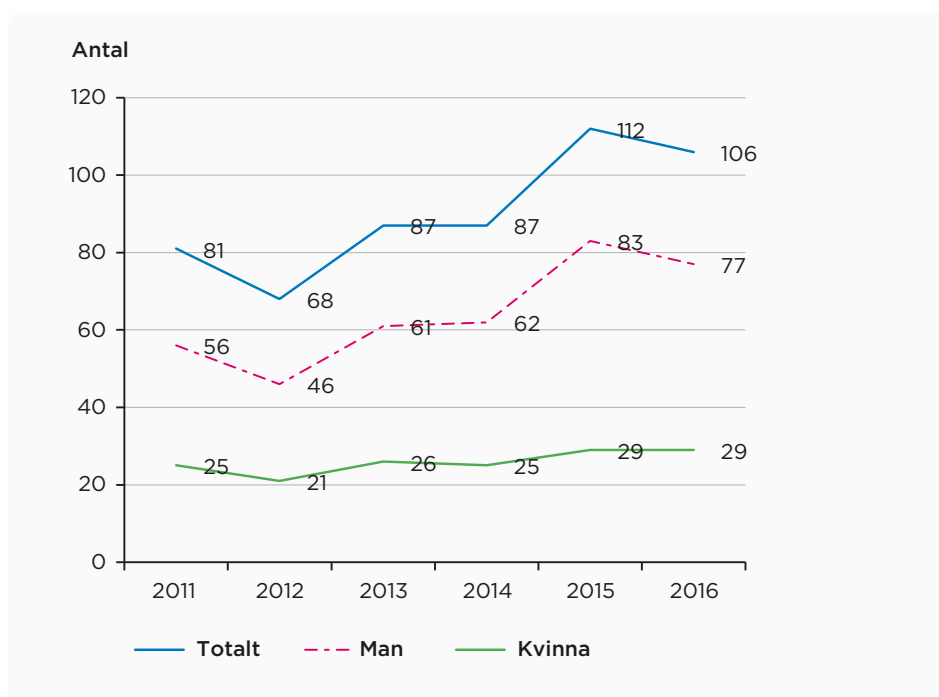
Mord, dråp och misshandel med dödlig utgång brukar tillsammans benämnas dödligt våld. Statistik över antalet anmälda brott som avser fullbordade mord, dråp, barnadråp eller misshandel med dödlig utgång ger en överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld. Det beror på att statistiken redovisar samtliga anmälda händelser med dödlig utgång där det funnits anledning att utreda om dödligt våld kan ha varit dödsorsaken. Efter utredning visar sig många av händelserna handla om annat än dödligt våld. Exempel på det är självmord, olyckor eller fall av naturlig död. Statistiken kan även innehålla fall av dubletter med anledning av att flera polisanmälningar kan ha upprättats för samma fall av misstänkt dödligt våld. Därför redovisar Brottsförebyggande rådet varje år särskild statistik över antalet konstaterade fall av dödligt våld.

Konstaterade fall av dödligt våld

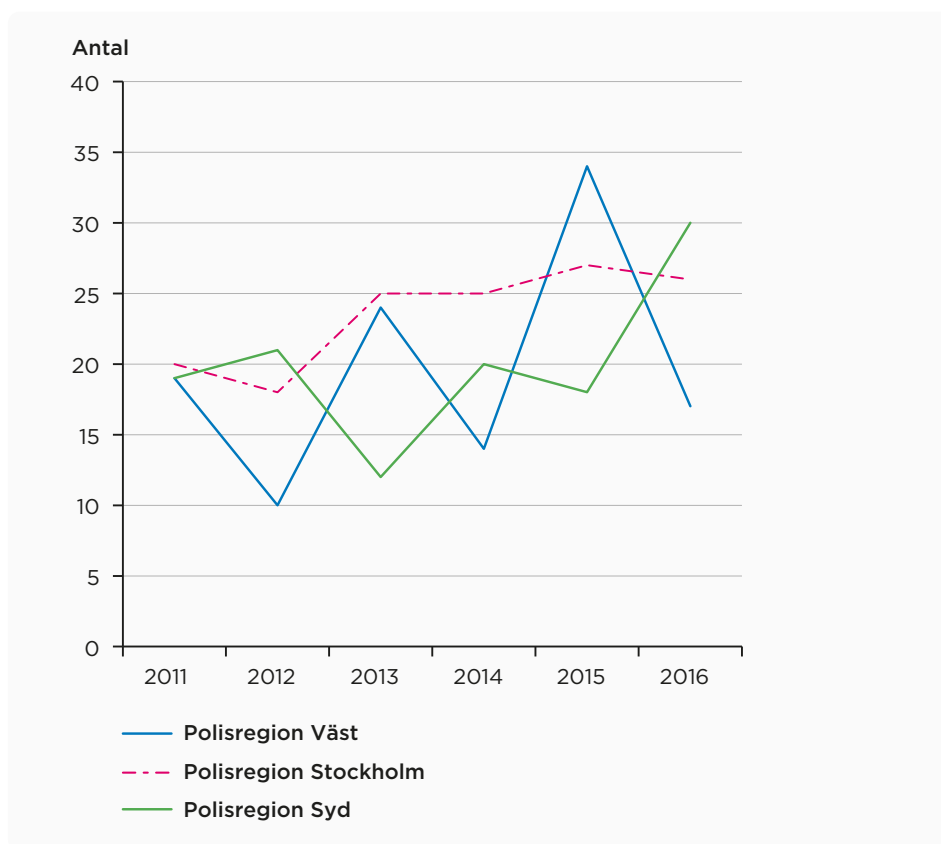
I materialet för konstaterade fall av dödligt våld granskas samtliga polisanmälningar för att ge en mer tillförlitlig statistik av antalet fall. Med konstaterade fall avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där det gått att konstatera att dödsorsaken med stor sannolikhet är dödligt våld. Med fall avses i statistiken unika individer som fallit offer för dödligt våld. Endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och har anmälts till polisen eller en annan brottsutredande myndighet ingår i statistiken. Nedan presenteras statistik för konstaterade fall av dödligt våld mellan åren 2011 och 2016 uppdelat på kön, följt av statistik för de tre största och mest brottsbelastade polisregionerna.

Konstaterade fall av dödligt våld uppdelat efter kön. Nationella siffror år 2011-2016.

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Konstaterade fall av dödligt våld uppdelat efter polisregion (år 2011–2016).

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Statistiken visar att det i polisregion Väst skedde en halvering av de konstaterade fallen av dödligt våld mellan åren 2015 och 2016 (34 respektive 17 fall). Över en femårsperiod har det skett en minskning i regionen. Detta till skillnad från polisregion Stockholm respektive Syd där det i stället har skett ökning. Värt att notera är att det skett relativt tydliga skillnader från år till år i polisregion Väst, medan det legat på en förhållandevis jämn nivå i polisregion Stockholm. I polisregion Syd skedde en ökning av de konstaterade fallen av dödligt våld mellan åren 2015 och 2016.

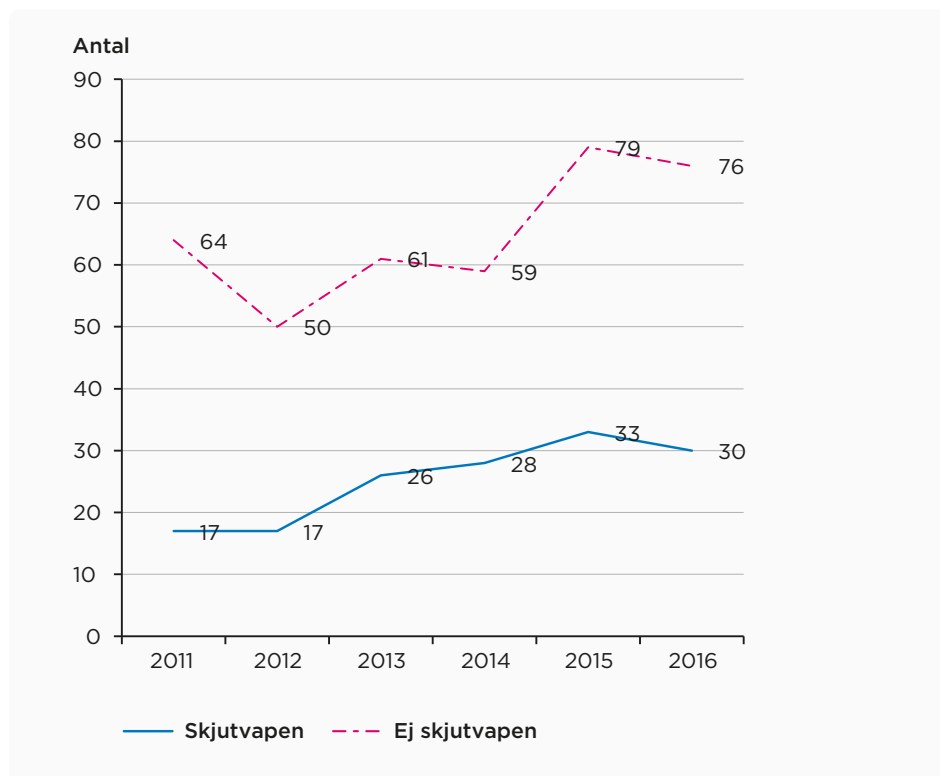
Det kan tilläggas att 69 procent av de konstaterade fallen av dödligt år 2016 återfanns i någon av storstadsregionerna Stockholm, Väst och Syd. Befolkningen i de tre regionerna utgjorde tillsammans 62 procent av Sveriges befolkning 2016. Det innebär att storstadsregionerna var något överrepresenterade jämfört med deras andel av befolkningen. Det är ett mönster som har sett likadant ut sedan år 2010. Sedan Brottsförebyggande rådet började redovisa den här statistiken har nivån över konstaterade fall av dödligt våld varierat mellan 68 och 112 fall per år. Den högsta siffran på 112 fall uppnåddes år 2015 (Brå: 2017).

Fokus på skjutvapen

De senaste åren har gängrelaterade konflikter i landets storstadsregioner upptagit stora delar av det mediala fokuset (Brottsförebyggande rådet 2017:5). Uppmärksammade och brutala dåd får stort utrymme och väcker starka känslor av rädsla hos medborgare. Därför är det av särskilt intresse att följa utvecklingen gällande konstaterade fall av dödligt våld efter användning av skjutvapen.

Dödligt våld där skjutvapen använts, så kallat dödligt skjutvapenvåld har både ökat och minskat under de senaste 25 åren. Idag är nivån ungefär samma som i slutet av 90-talet men det finns tydliga skillnader i vad som kännetecknar dåden. Dödligt skjutvapenvåld med män som offer har ökat samtidigt som den här typen av våld med kvinnor som offer har minskat. Det hör samman med att kriminella konflikter blivit vanligare som bakomliggande orsak till våldet, samtidigt som dödligt skjutvapenvåld i familjesammanhang minskat.

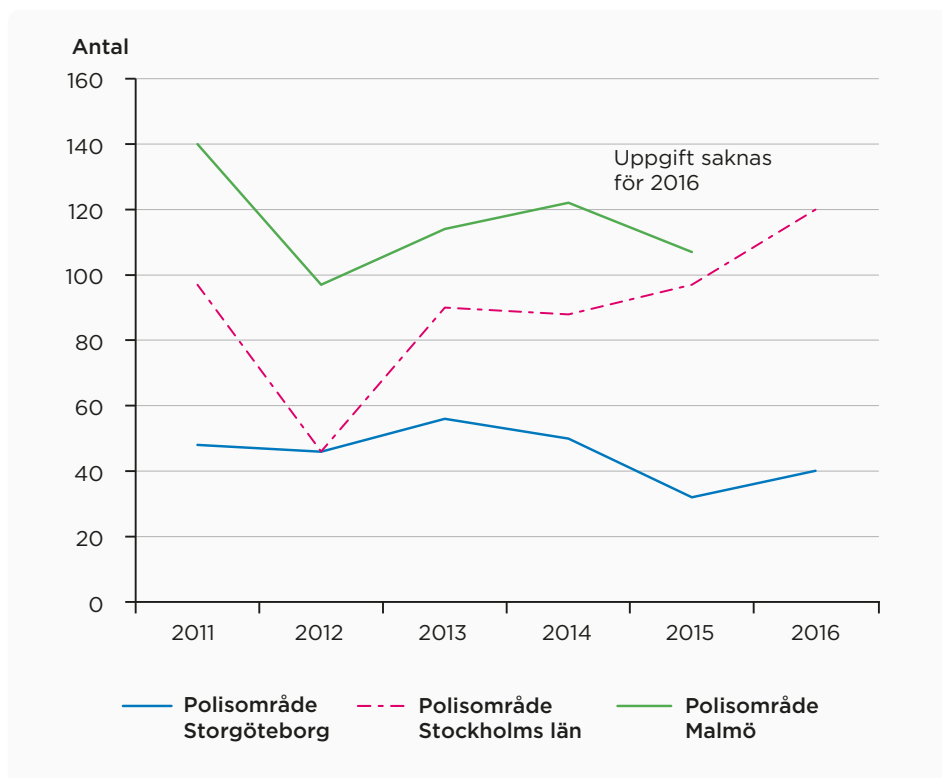
Konstaterade fall av dödligt våld efter användning av skjutvapen/ ej skjutvapen (nationella siffror år 2011–2016).

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

I de fall där skjutvapen användes år 2016 var offret en man i de flesta fallen (93 procent, eller 28 fall) och i 7 procent (eller 2 fall) var offret en kvinna. Antalet fall av dödligt skjutvapenvåld ger en viktig bild på graden av allvar för kriminaliteten i samhället. Samtidigt sker många skjutningar där personer inte skadas så allvarligt att de mister livet som följd. Därför är det viktigt att även studera antalet skjutningar överlag, det vill säga även de fall där skott avlossats utan att personer dött, vilket illustreras i nästa diagram.

Antalet skjutningar i Stockholms län, polisområde Storgöteborg samt polisområde Malmö 2011–2015.

Källa: Polisens lokala sammanställningar.

Läsare bör känna till att det inte är helt jämförbara siffror då Stockholms sammanställning omfattar hela länet, medan Göteborgs uppgifter omfattar polisområde Storgöteborg och Malmös omfattar polisområde Malmö.

Vid granskning av siffrorna gällande skjutningarna framgår ändå att Göteborg över tid är i en nedåtgående trend och särskilt i förhållande till Stockholm där en ökning framgår. Malmö har haft flest antal skjutningar under de år som redovisas. Det är viktigt att ha i åtanke att det råder olika avgränsningar för vad som klassificeras som en skjutning på de olika platserna.

I Stockholm och Göteborg räknas endast skjutvapen som avfyrar projektiler med hjälp av en krutladdning medan den avgränsningen inte görs i Malmö. I Stockholm och Göteborg ställs vissa krav på vittnesuppgifter eller att teknisk bevisning styrker att en skjutning verkligen ägt rum. Så är inte fallet i Malmö.

Konstaterade skjutningar i polisregion Väst

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PO Fyrbodals	0	5	1	2	4	2	0
PO Skaraborg	0	0	0	2	1	1	1
PO Storgöteborg	48	46	56	52	32	40	15
PO Älvsborg	0	6	6	5	9	9	4
PO Halland	*	*	*	*	3	3	8
Totalt	48	57	63	61	49	55	22

*= uppgift saknas

Källa: polismyndigheten region Väst. Uppgifterna från 2017 är till och med september.

Som framgår av polisens egen statistik härrör en klar majoritet av skjutningarna i polisregion Väst till storstadsregionen polisområde Storgöteborg. De är dock i en tydligt nedåtgående kurva och det är särskilt märkbart över tid.

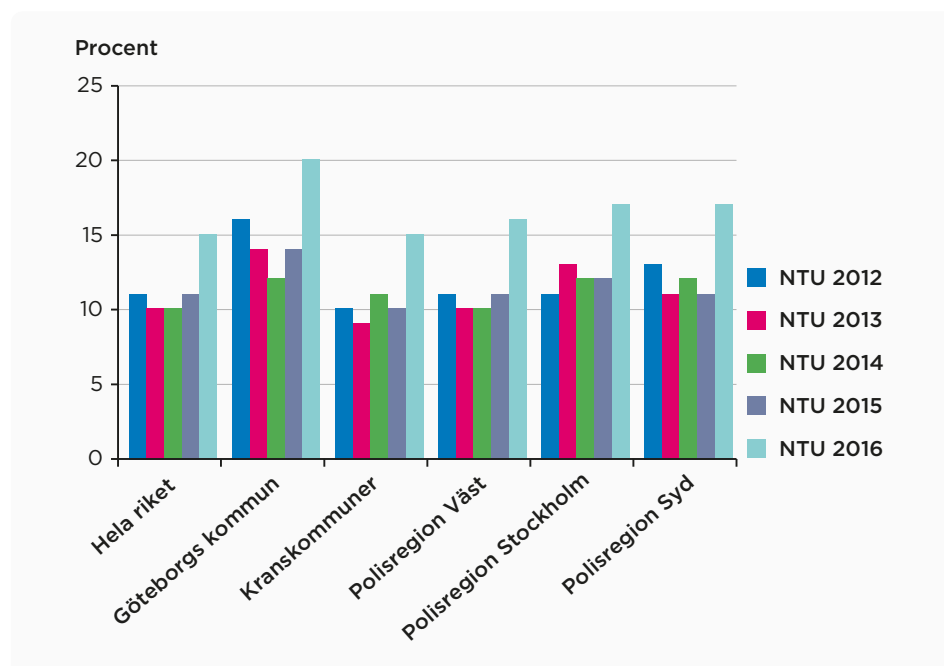
Efter polisområde Storgöteborg är det Älvsborg som uppvisar flest skjutningar i regionen. De övriga polisområdena har inte haft lika många. Undantaget är polisområde Halland hittills år 2017.

Statistik från Nationella trygghetsundersökningen

I den här delen av rapporten ska vi titta närmare på siffror från den Nationella trygghetsundersökningen (NTU). Samtliga frågor berör på olika sätt människors upplevelser av otrygghet.

I tabellerna presenteras siffror för hela riket, Göteborgs kommun, Göteborgs kranskommuner, polisregion Väst, polisregion Stockholm och polisregion Syd. Siffrorna för Göteborgs kranskommuner är intressanta för att se huruvida upplevelsen av otrygghet är densamma som i Göteborg. Siffrorna för de olika polisregionerna är av intresse för att kunna jämföra om situationen skiljer sig åt mellan landets tre storstads-polisregioner.

Oro ganska/mycket ofta för överfall/misshandel enligt NTU 2012–2016. Andel i procent.

Kranskommunerna är Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

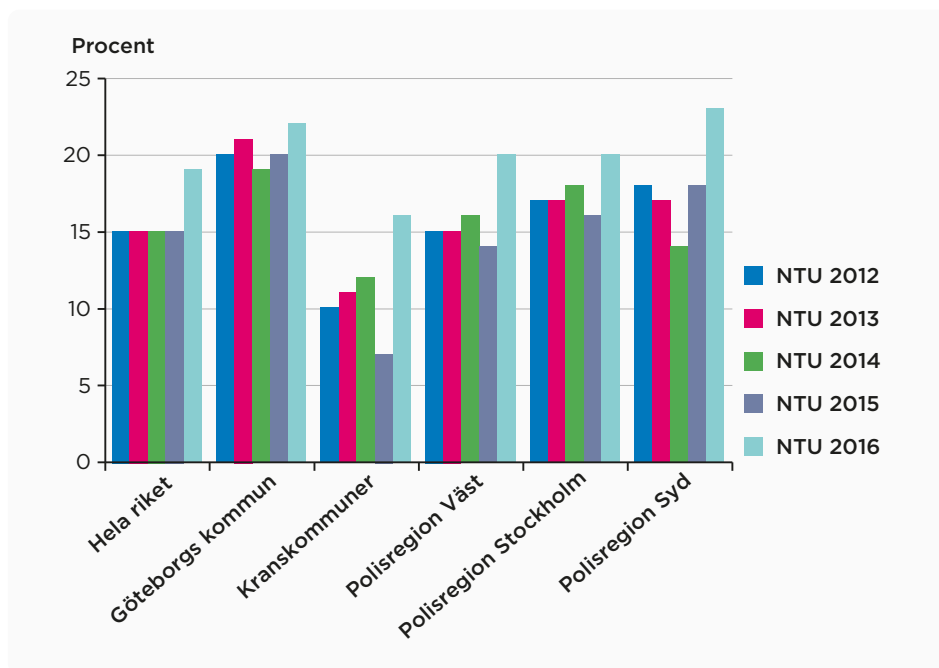
Lokal nivå

Andelen som svarar att de ganska eller mycket ofta upplever oro för överfall eller misshandel har ökat de senaste åren. Mellan år 2015 och 2016 har det skett en ökning i Göteborgs kommun (likt övriga storstadsregioner) samt i landet i stort. Ökningen får bedömas som stor i förhållande till tidigare års relativt små förändringar. Göteborgs kommun uppvisar år 2016 höga siffror i förhållande till kranskommunerna även om oron har ökat även där.

Nationell nivå

Andelen som svarar att de ganska eller mycket ofta upplever oro för misshandel eller överfall har mellan åren 2015 och 2016 ökat i 20 av Sveriges 21 län, undantaget Gävleborgs län. För Göteborgs räkning är det av särskilt intresse att Västra Götalands län tillsammans med Jönköpings län uppvisar den största ökningen på länsnivå (7 procent).

Otrygghet vid utevistelse sen kväll, enligt NTU. Andel i procent som uppger att de är mycket/ganska otrygga eller som avstår från att gå ut på grund av otrygghet.

Kranskommunerna är Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

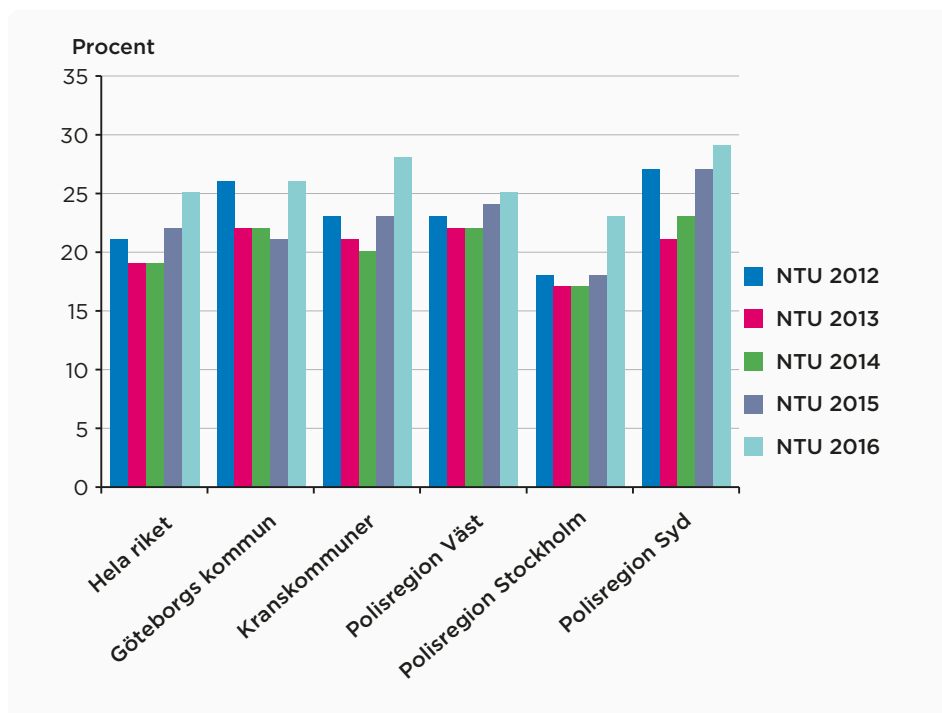
Lokal nivå

Andelen som svarar att de upplever otrygghet vid utevistelse sen kväll har ökat de senaste åren. Siffrorna i Göteborg ligger under de senaste fem åren på en relativt jämn nivå men ändå med en tydlig ökning det senaste året.

Nationell nivå

Den största ökningen de senaste åren har skett i storstadsregionerna. Bortsett från Jönköpings län och Dalarnas län är ökningen som störst i Västra Götalands län. Av Sveriges 21 län är det endast Gävleborgs län och Gotlands län som uppvisar en minskning.

Stor oro över brottsligheten i samhället enligt NTU 2012–2016 andel i procent.

Kranskommunerna är Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

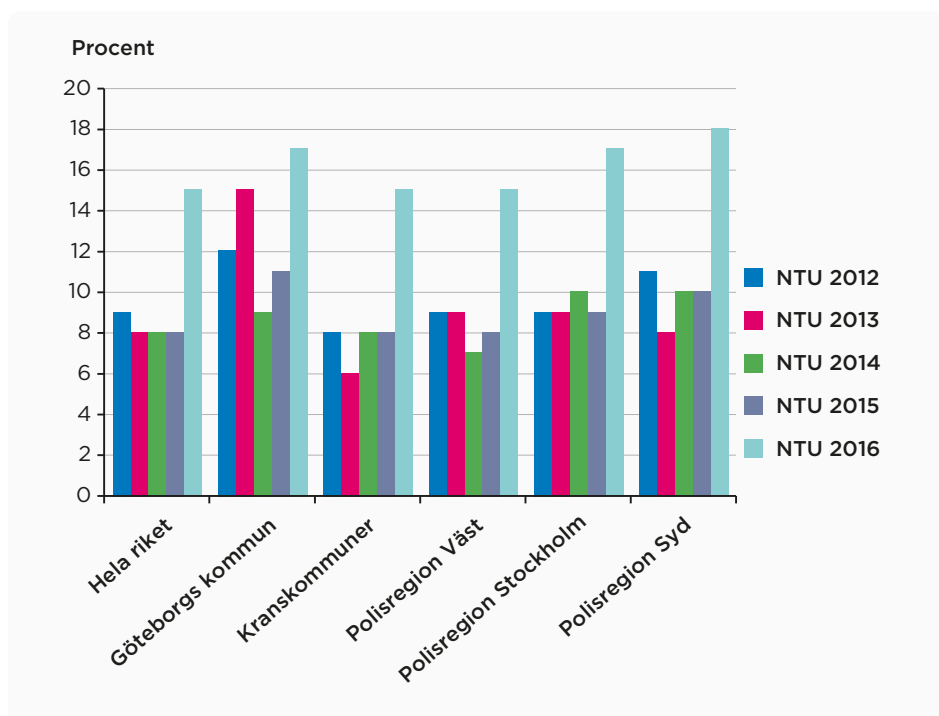
Lokal nivå

I Göteborgs kommun ligger siffrorna lägre än i kranskommunerna. Siffrorna för polisregion Väst och polisregion Stockholm ligger lägre än i polisregion Syd. Siffrorna för polisregion Väst ligger i linje med de nationella siffrorna.

Nationell nivå

Det är idag fler personer som upplever en stor oro över brottsligheten i samhället än för fem år sedan. Under det senaste året har andelen som upplever stor oro över brottsligheten i samhället ökat i 17 av landets 21 län.

Otrygghetens påverkan på livskvalitet. Andel i procent som uppgett viss eller stor påverkan, enligt NTU 2012–2016.

Kranskommunerna är Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

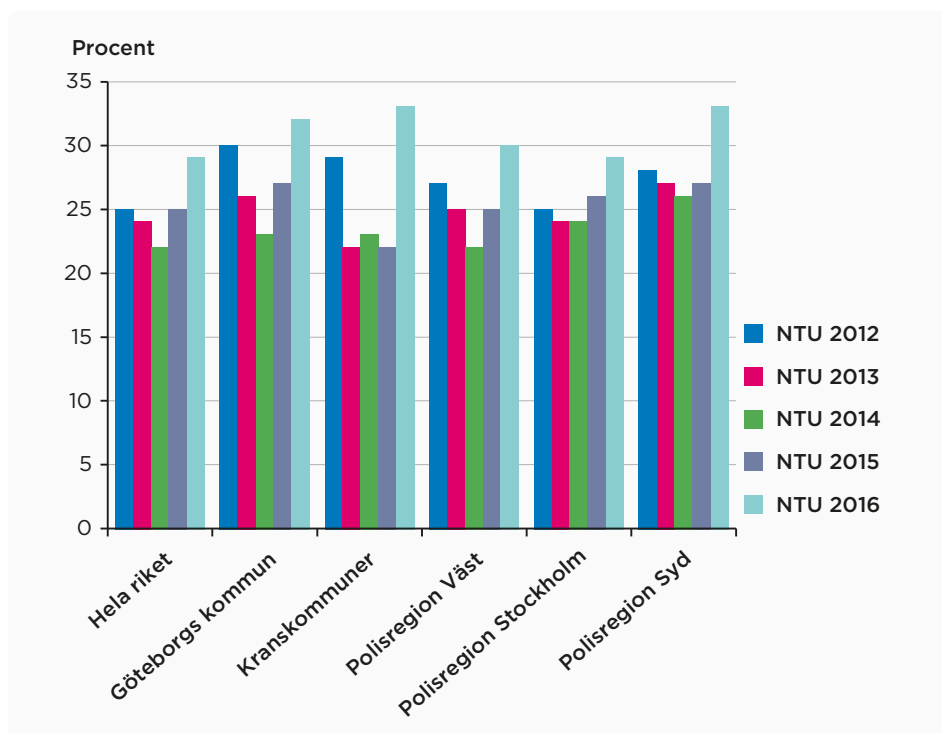
Lokal nivå

Det har skett stora variationer gällande siffrorna i Göteborg de senaste åren. Det senaste året har det skett en ökning. Idag ligger siffrorna något högre än i kranskommunerna medan siffrorna för polisregion Väst ligger i linje med de nationella siffrorna.

Nationell nivå

Under senaste året har det skett en ökning av otrygghetens påverkan på livskvaliteten över hela landet. Under det senaste året har det skett en ökning i samtliga 21 län. Det har aldrig tidigare skett sedan Nationella trygghetsundersökningen startade år 2006.

Oro ganska/mycket ofta för att närstående ska drabbas av brott, enligt NTU 2012–2016. Andel i procent.

Kranskommunerna är Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

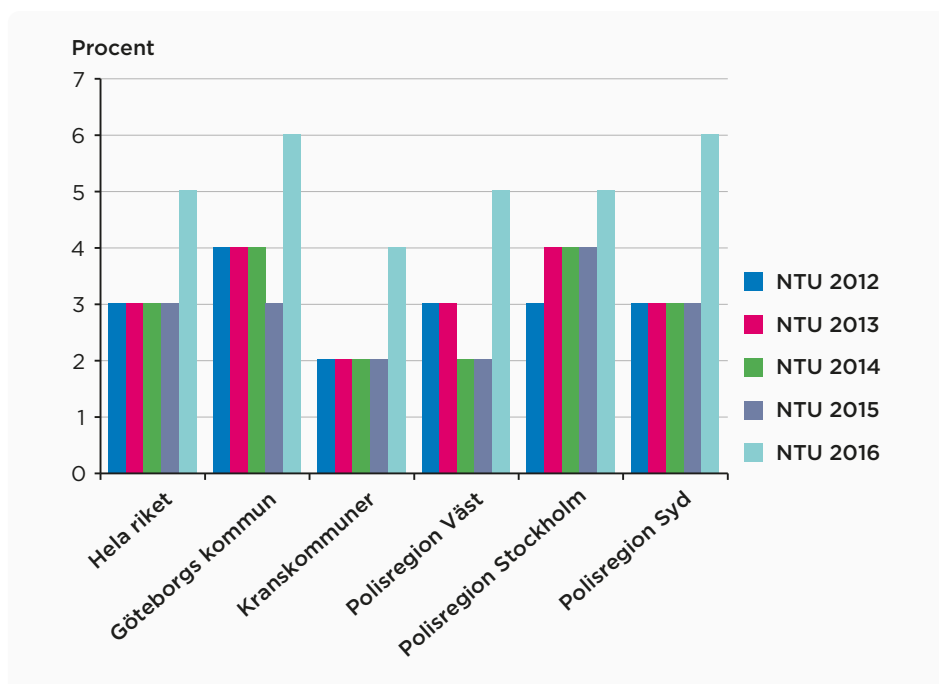
Lokal nivå

I Göteborgs kommun är siffrorna något lägre än i kranskommunerna, men de utgör ändå tillsammans med polisregion Syd de högsta i landet.

Nationell nivå

Under det senaste året har det skett en ökning i 20 av 21 län, undantaget är Östergötlands län.

Otrygghetens påverkan på beteende. Andel personer i procent som valt annan väg/färdssätt, samt avstått aktivitet. Andel i procent.

Kranskommunerna är Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Lokal nivå

Det senaste året har det skett en ökning av otrygghetens påverkan på människors beteende.

I Göteborgs kommun ligger siffrorna högre än i våra kranskommuner.

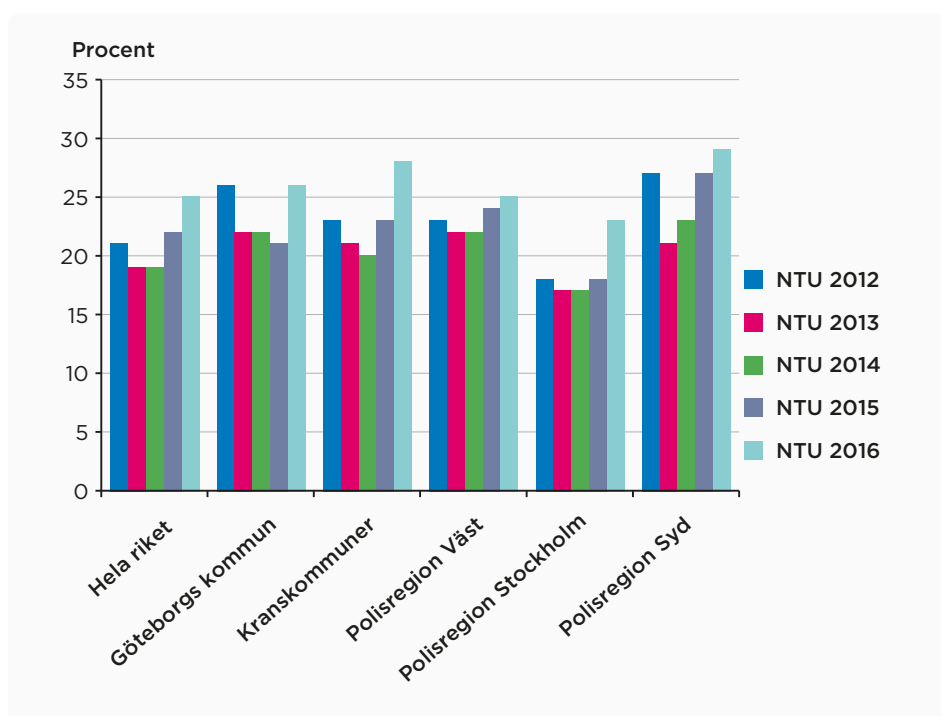
Nationell nivå

Under det senaste året har det skett en ökning i 20 av 21 län. Undantaget är Gävleborgs län.

Statistisk redovisning av Nationella trygghetsundersökningen samt anmälda brott

I likhet med den statistik som presenterades inledningsvis redovisas här ännu mer detaljerad data över utsattheten för brott enligt Nationella trygghetsundersökningen 2016 och siffror för antalet anmälda brott per 100 000 invånare. Graferna nedan innehåller samma regioner vilket möjliggör jämförelser.

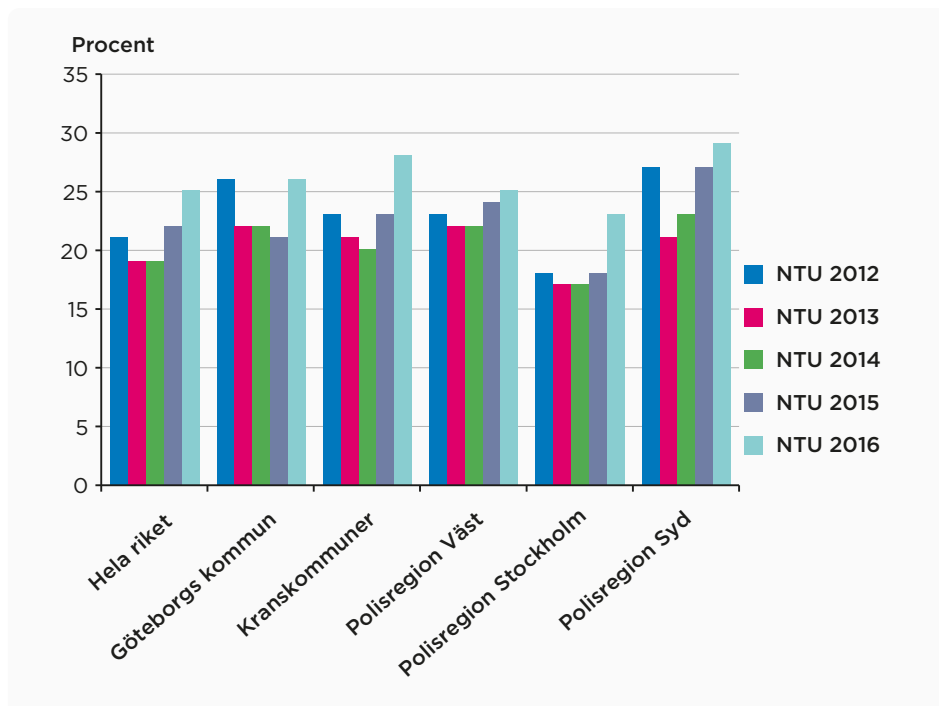
Andel i procent som angett utsatthet för brott mot enskild person enligt NTU 2012-2016.

Kranskommunerna är Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Partille, Lerum, Ale, Kungälv och Öckerö sammanslagna.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Anmälda brott mot person 2012-2016 per 100 000 invånare. Andel i procent.

Källa: Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik.

Sammanfattning för utsatthet för brott och anmälda brott mot person

Andelen som nationellt svarar att de har utsatts för brott har generellt ökat de senaste fem åren. Statistik över antalet anmälda brott mot person (per 100 000 invånare) visar dock ingen likvärdig nationell ökning under samma period. Både siffror från Nationella trygghetsundersökningen och över antalet anmälda brott visar att Göteborgs kommun ligger högre än polisregion Väst som staden ingår i. Det kan förklaras av att även Hallands län ingår i samma region och siffrorna tenderar att ligga under Göteborgs högre nivåer.

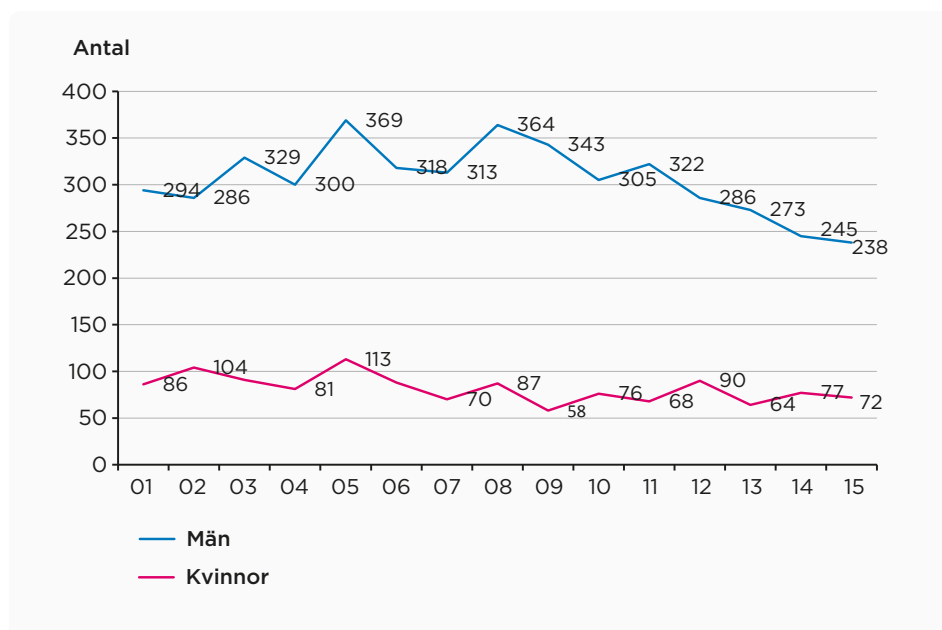
Sjukvårdsdata

I det här avsnittet fokuserar statistiken på brott mot personer som har krävt sjukhusvård eller som har resulterat i dödsfall. När det gäller våldsbrott används data från sjukvården som ger information om personer som vårdats för mer eller mindre allvarliga skador som uppstått till följd av övergrepp av annan person. När det gäller det dödliga våldet redovisas siffror från dödsorsaksregistret.

Samtidigt bör nämnas att dokumentationen vid sjukhusens akut-/olycksfallsmottagningar inte är heltäckande eftersom en del skador tas om hand inom öppenvårdens mottagningar och av tandläkare.

Socialstyrelsens patientregister redovisar våldsskador som kräver slutenvård och där skadorna kan ha uppkommit genom knivvåld, angrepp med skjutvapen, obehäpnat våld eller övrigt våld (till exempel påkörning med fordon, dränkning, strypning, kvävning och sexuellt övergrepp). Som kommer att framgå redovisas här utvecklingen för kategorierna sammanslagna och fördelade på män och kvinnor.

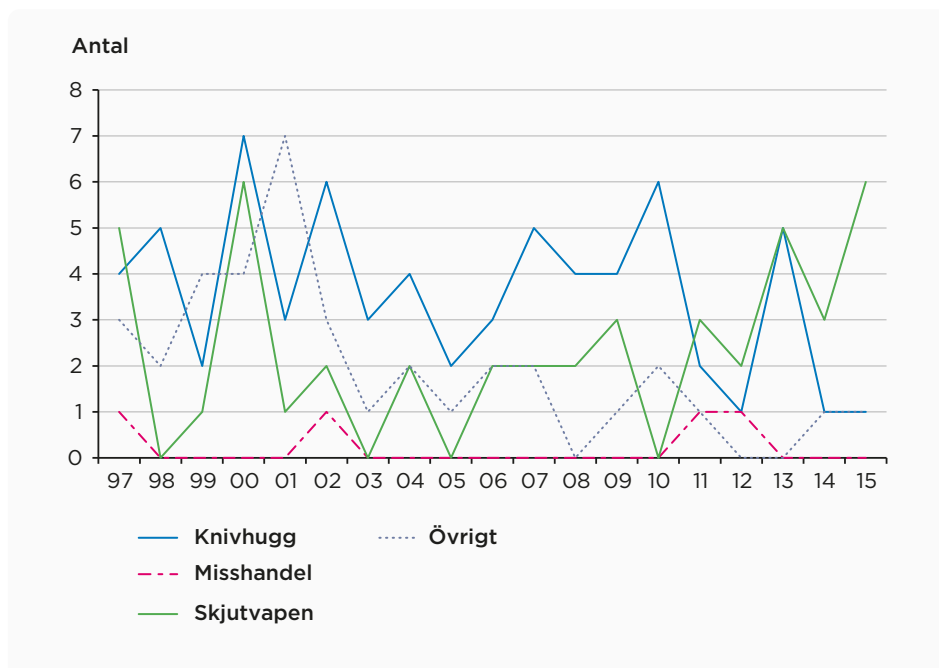
Yttre orsaker till skador och förgiftningar. Övergrepp av annan person, Västra Götalands län. Slutenvårdade patienter åren 2001-2015. Inlagd minst ett dygn.

Källa: Socialstyrelsens patientregister.

Som framgår av grafen har antalet slutenvårdade patienter till följd av övergrepp av annan person successivt minskat de senaste åren. Trenden är särskilt tydlig gällande män sedan år 2008. Det kan tilläggas att grovt våld som leder till skador som kräver slutenvård i högre grad drabbar män än kvinnor. Sett till skador till följd av olika våldstyper dominerar män inom samtliga kategorier och dominansen är särskilt stor för skottskador. En anledning är att skottskadorna ofta kan ha koppling till olika gängrelaterade konflikter.

Dödligt våld i Göteborg 1997–2015.

Källa: Socialstyrelsens dödsorsaksregister.

Siffrorna visar en nedåtgående kurva över perioden, bortsett från det dödliga skjutvapenvåldet som ökat i Göteborg under de senaste åren. Förklaringen handlar om att skottlossningarna är färre – men de har lett till dödlig utgång i större utsträckning de senaste åren.

Det dödliga våldet till följd av knivhugg har minskat jämfört med perioden runt 2000-talet. Det gäller även det dödliga våldet till följd av andra orsaker än de som namngivits ovan.

Som nämnts tidigare i rapporten stämmer siffrorna från dödsorsaksregistret inte överens med siffrorna från kriminalstatistiken. Det beror på att de sistnämnda inkluderar alla fall av anmälda mord, dråp och misshandel med dödlig utgång, oavsett om dödsorsaken är slutgiltigt fastställd eller inte. En del anmälda fall visar sig efterhand vara självmord, självförvållade skador med dödlig utgång, eller andra typer av dödsfall som inte beror på övergrepp av annan person. Kriminalstatistiken omfattar därför betydligt fler fall än ovanstående siffror från dödsorsaksregistret. Det är också en anledning till att rapporten i ett tidigare avsnitt fokuserade på de konstaterade fallen av dödligt våld.

Avslutande diskussion

Otryggheten ökar men inte de anmälda brotten

Siffror från Nationella trygghetsundersökningen visar att människor idag känner sig betydligt mer otrygga än för ett par år sedan. För vissa av de frågor som ställts är siffrorna för 2016 uppe på de högsta nivåerna som uppmätts sedan undersökningens start år 2006. För de frågor där siffrorna inte är de högsta någonsin, är de ändå väldigt nära de höga nivåer av otrygghet som uppmättes under perioden 2006-2008.

Samtidigt som otryggheten ökar visar siffror över antalet anmälda brott mot person ingen dramatisk ökning och därtill i vissa perioder en nedåtgående trend. För att förstå hur det här är möjligt krävs att man beaktar annan statistik än enbart anmälda brott. Därför är kompletteringen av sjukvårdsdata särskilt viktig i analysen.

Enligt polisens statistik har antalet skjutningar i polisområde Storgöteborg minskat de senaste åren. Samtidigt uppvisar bland annat siffror från Nationella trygghetsundersökningen hur göteborgare under samma period känt sig mer otrygga. Det är också fler som anser att otryggheten komma att påverka livskvaliteten negativt.

Därför behöver andra aspekter tas med i beräkningen vid analyser av vad som kan ha bidragit till att människor känner sig mer otrygga.

Flera tänkbara orsaker

Orsakerna handlar till exempel om och i så fall hur den stora flyktingströmmen sommaren och hösten 2015 kan ha inverkat på statistiken. Med hänvisning till det stora utrymme flyktingfrågan fått både medialt och även politiskt, är det ett rimligt antagande att den kan ha påverkat människor på ett eller annat sätt. Detsamma gäller uppmärksamheten kring polisen; både vad gäller omorganisationen och myndighetens förmåga att hantera och utreda brott.

Analysen behöver också innefatta andra faktorer som kan tänkas påverka människors upplevelser av trygghet och otrygghet. Exempel på det är uppmärksammade och brutala död som kan bidra till människors upplevelser av otrygghet och rädsla för att själva utsättas för brott. Uppseendeväckande brottsfall tenderar att få stort medialt utrymme vilket torde kunna inverka ytterligare på människors uppfattning om brottslighetens ständiga och farliga närvaro i samhället.

I Göteborg kan ett exempel på det vara skjutningen på Vår Krog & Bar på Värvåderstorget i stadsdelen Västra Hisingen i mars 2015. Dädet var även början på flera hämndaktioner som resulterade i ytterligare dödsfall, däribland på en fyraårig flicka efter att en bil exploderat i Torslanda, Västra Hisingen.

Dessa mycket allvarliga och tragiska fall föranledde utdragna rättsprocesser vilket innebar att de gavs fortsatt uppmärksamhet även åren efter dåden. En ständig påminnelse kan vara en av flera anledningar till en ökad otrygghet.

Bortsett från medial påverkan är det dock ett faktum att människors upplevelser av otrygghet är en känsla och att den utifrån varje individs eget perspektiv är befogad. Även om det under de senaste fem åren inte skett någon ökning av samtliga anmälda brott mot person inom Göteborgs kommun, finns det samtidigt specifika brottskategorier som fått ett ökat antal anmälningar. Samtidigt finns det ingen enskild brottskategori som kan förklara den ökade otrygghet som siffrorna från Nationella trygghetsundersökningen visar.

